

ingediend op **23** (2022-2023) – Nr. 2-G
11 oktober 2023 (2023-2024)

Verslag

namens de Commissie voor Leefmilieu,
Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie
uitgebracht door Mieke Schauvliege, Inez De Coninck
en Andries Gryffroy
aan de Commissie voor Algemeen Beleid,
Financiën, Begroting en Justitie

over het ontwerp van decreet

van de algemene rekening
van de Vlaamse Gemeenschap
en van de rekeningen van de rechtspersonen
onder het gezag van de Vlaamse Regering
voor het begrotingsjaar 2022

Documenten in het dossier:

- 23** (2022-2023) – Nr. 1: Ontwerp van decreet
 - Nr. 2-A t.e.m. F: Verslagen aan de Commissie voor Algemeen Beleid,
Financiën, Begroting en Justitie
- 23-P** (2022-2023) – Nr. 1: Beleids- en begrotingstoelichting bij de begrotingsuitvoering 2022
- 23-Q** (2022-2023) – Nr. 1: Beleids- en begrotingstoelichting bij de begrotingsuitvoering 2022
- 36** (2022-2023) – Nr. 1: Rekeningenrapport van het Rekenhof

Vlaams
Parlement

Samenstelling van de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie:

Voorzitter: Gwenny De Vroe.

Vaste leden:

Inez De Coninck, Andries Gryffroy, Freya Perdaens, Jeroen Tiebout, Wilfried Vandaele;
Bart Claes, Leo Pieters, Sam Van Rooy;
Stijn De Roo, Tinne Rombouts;
Steven Coenegrachts, Gwenny De Vroe;
Staf Aerts, Mieke Schauvliege;
Bruno Tobback.

Plaatsvervangers:

Annick De Ridder, Marius Meremans, Joris Nachtergaele, Axel Ronse, Nadia Sminate;
Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Wim Verheyden;
Robrecht Bothuyne, Brecht Warnez;
Bart Tommelein, Bart Van Hulle;
Johan Danen, Chris Steenwegen;
Hannes Anaf.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

I.	Toelichting door de minister	4
1.	Omgeving en Natuur	4
1.1.	Bosuitbreiding en natuurgebieden	4
1.2.	PFAS	4
1.3.	Water	5
1.4.	Lucht	5
1.5.	Circulair	5
1.6.	Rekenhof	6
2.	Energie en Klimaat.....	6
II.	Bespreking.....	7
1.	Omgeving en Natuur	7
1.1.	Tussenkoms t van Mieke Schauv liege	7
1.2.	Repliek van minister Z uhal Demir	8
III.	Indicatieve stemming	8
	Gebruikte afkortingen	9

Bijlagen: zie de [dossierpagina](#) op www.vlaamsparlement.be

De Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie besprak op 3 en 4 oktober 2023 het ontwerp van decreet van de algemene rekening van de Vlaamse Gemeenschap en van de rekeningen van de rechtspersonen onder het gezag van de Vlaamse Regering voor het begrotingsjaar 2022, wat betreft de bevoegdheden Omgeving, Natuur, Klimaat en Energie van Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 23/1).

Ter voorbereiding van de bespreking van de begroting werd de leden gevraagd hun technische vragen op voorhand door te geven. De minister verstreekte daarover een schriftelijke antwoord op 2 oktober 2023. Dat antwoord is terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

I. Toelichting door de minister

1. Omgeving en Natuur

1.1. Bosuitbreiding en natuurgebieden

Minister *Zuhail Demir* zegt dat het ANB in 2022 in het kader van het bosuitbreidingsplan opnieuw 12,1 miljoen euro heeft vrijgemaakt om gronden aan te kopen. Daarnaast werd er 10,2 miljoen euro vrijgemaakt voor de andere spelers, onder meer voor aankoopsubsidies. Bovendien werd er 3,9 miljoen euro vrijgemaakt op de grondenbanken voor bosuitbreiding.

Sinds 2019 heeft de Bosalliantie 1130 hectare nieuw bos aangeplant. Bovendien is 587 hectare klaar om deze winter bebost te worden. Ook voor na 2024 zijn er bebosbare gronden beschikbaar zodat de continuïteit in het bebossingsritme de volgende jaren verzekerd is. De Vlaamse overheid zit daarmee op het uitvoeringsschema van het Bosplan, ondanks de hogere grondprijzen en het feit dat een belangrijk deel van de middelen pas volgend jaar beschikbaar is.

Voor het goede beheer van natuurgebieden werd nog eens 28,8 miljoen euro vrijgemaakt. In samenwerking met minister Matthias Diependaele werkte de minister verder aan de erkenning van de Vlaamse Parken en Landschapsparken. Op advies van de jury zijn de kandidaat-Nationale Parken Vlaanderen en -Landschapsparken geselecteerd. Dat moet leiden tot de oprichting ervan in 2023.

Van het relancebudget werd 25 miljoen euro uitgetrokken voor het ecologisch ont-snipperen van prioritaire knelpunten aan Vlaamse gewestwegen. Die investeringen zijn een gevolg van de goede samenwerking tussen administraties, onder meer met MOW onder leiding van minister Lydia Peeters.

1.2. PFAS

2022 werd ook gedomineerd door de PFAS-problematiek. De minister ging aan de slag met de aanbevelingen van de parlementaire onderzoekscommissie, en stelde een vernieuwd PFAS-actieplan voor aan de Vlaamse Regering die de aanstelling van de opdrachthouder tot het einde van 2022 verlengde. Ze onderhandelde over een saneringsovereenkomst met 3M en kwam zo tot een saneringsverbond dat een plan omvat om de PFAS-verontreiniging in Zwijndrecht en omgeving aan te pakken, maar ook de oprichting inhoudt van een kenniscentrum voor innovatieve saneringstechnieken. Met de hulp van de opdrachthouder groeide Vlaanderen in korte tijd uit tot de kennisregio over PFAS in de wereld. Er kwam een nieuw normenkader voor bodemsanering en grondverzet dat duidelijkheid op lange termijn biedt voor de hele sector. Over de inwerkingtreding van dit handelingskader zal met de sector overlegd worden.

De prioriteitsstelling van bodemdossiers is aangepast, met extra aandacht voor dossiers met humaan-toxicologisch risico. Ook is er een ontwerp van decreet in opmaak waardoor de OVAM een financiële zekerheid voor de uitvoering van de bodemsanering zal kunnen vragen.

Het mandaat van de opdrachthouder liep einde 2022 af. Om de samenwerkingen voort te zetten in 2023 en – in lijn met de aanbevelingen van de parlementaire onderzoekscommissie – uit te breiden van PFAS naar andere stoffen werd de voorbereiding getroffen voor de oprichting van een Hub Zeer Zorgwekkende Stoffen, met als doel een transversaal ZZS-beleid.

Een belangrijke aanbeveling van de onderzoekscommissie is werk maken van een betere uitwisseling van data en informatie. De minister zorgde daarom voor de uitbreiding van de PFAS-verkenner met data van PFAS-bodemverontreiniging en voor de uitbreiding van het samenwerkingsverband Databank Ondergrond Vlaanderen door de toetreding van de OVAM. Daarnaast gaf de minister de opdracht om een kruispuntbank Omgeving te ontwikkelen die online gaat in 2023. Die moet milieu-informatie toegankelijker en begrijpelijker maken voor iedereen. Verder initieerde de minister een project voor het uniek benoemen van chemische stoffen, bio-indicatoren, observatieprocedures en voor beter geïntegreerde data en informatiebeheer van chemische stoffen.

1.3. Water

Op 1 juli 2022 keurde de Vlaamse Regering de stroomgebiedbeheerplannen goed. Om de ecologische toestand van de waterlopen verder te verbeteren, is het nodig te blijven investeren en te versnellen. Daarom lanceerde de minister het ambitieuze actieprogramma De Grote Stroomversnelling en zorgde ze voor een structurele verhoging van het budget van 20 miljoen euro per jaar. Die bijkomende budgetten moeten investeringen op het terrein een boost geven, onder meer voor de uitbouw van zuiveringsinfrastructuur en het natuurlijk inrichten en herstellen van waterlopen.

Met het Vlaams Klimaatadaptatieplan en Blue Deal wil de minister Vlaanderen wapenen tegen de gevolgen van de klimaatverandering. De minister slaagde erin om de 30 miljoen euro aan extra Europese relancemiddelen vast te leggen voor groenblauwe infrastructuur in de open ruimten, waarvan 10 miljoen euro gaat naar aankopen in functie van vernatting. Dat komt boven op de 2,8 miljoen euro Vlaamse middelen die al vastgelegd waren.

1.4. Lucht

De minister werkte in 2022 verder aan de uitvoering van het Luchtbeleidsplan 2030 en startte met de voorbereiding van de luchtkwaliteitsprognoses voor de actualisatie van het Luchtbeleidsplan in 2023. Ook het kader voor lage-emissiezones werd tot en met 2035 verder uitgewerkt. Tijdens de energiecrisis werden lokale besturen en burgers geïnformeerd over veilige houtstook.

1.5. Circulair

Het steunpunt Circulaire Economie werd in 2022 voortgezet en het partnerschap Vlaanderen Circulair ontving 2 miljoen euro om op te treden als centraal platform voor de circulaire economie in Vlaanderen. Om ervoor te zorgen dat Vlaanderen evolueert tot een recyclagehub in Europa, werd in 2022 30 miljoen euro bestemd om veertien investeringsprojecten te ondersteunen. Het gaat om innovatieve projecten die inzetten op stromen die vandaag nog niet gerecycleerd kunnen worden, zoals luiers of bigbags.

In 2022 ging de versnelde verwijdering van asbest in scholen, zorginstellingen, landbouw- maar ook particuliere woningen voort. De minister werkte intensief samen met lokale besturen en de sector om de burger zo veel mogelijk te ontzorgen en investeerde 27 miljoen euro in maatregelen daarvoor. Er kwam een aanvullende gecombineerde premie voor asbestverwijdering in combinatie met plaatsing van zonnepanelen. Daarnaast werd een asbestattest verplicht bij het verkopen van woningen en gebouwen met een risicobouwjaar. Voor burgers kwam er voordelige ophaling aan huis van asbestcementafval alsook een systeem van voordelige gegroepeerde asbestverwijdering.

1.6. Rekenhof

Ten slotte behandelt de minister het rekeningenrapport 2022 van het Rekenhof. Eerst stelt het Rekenhof dat de beleids- en begrotingstoelichtingen Energie en Klimaat en Omgeving en Natuur zowel qua inhoud als qua vormvereisten goed scoren. Het Rekenhof doet ook enkele terechte suggesties voor de volgende toelichtingen, onder meer het beter duiden van de link tussen operationele doelstellingen en de bijbehorende budgetten. De minister heeft gevraagd dat het Departement Omgeving daarvoor het nodige doet.

2. Energie en Klimaat

Minister Zuhail Demir zegt dat 148 miljoen euro besteed werd om de openbare dienstverplichtingen bij de netbeheerders te compenseren, waardoor kosten uit de nettarieven voor de elektriciteit werden gehaald. De minister blijft het immers belangrijk vinden dat de Vlaamse component van de energiefactuur niet stijgt, en meer nog, daalt. Voorts is er ingezet op het versnellen van de renovatiegolf. Momenteel zijn er 140.000 aanvragen ingediend. Tegen het einde van dit jaar worden er 200.000 unieke aanvragen verwacht voor Mijn VerbouwPremie, wat ongezien is. Het is nu zaak te zorgen voor voldoende dossierbehandelaars en een vlotte betaling. Er is fors geïnvesteerd in het ondersteuningsaanbod voor alle doelgroepen, ook werkenden.

Tussen september en eind 2022 zijn er meer dan zesduizend aanvragen voor verbouweningen geregistreerd. De basisfinanciering van de Energiehuizen, verantwoordelijk voor het toekennen van Mijn VerbouwLening, adviesverlening en ontzorging, is verviervoudigd. Hun slagkracht en de kwaliteit van hun dienstverlening zal de komende jaren aanzienlijk verhogen opdat ze de renovatiegolf mee kunnen helpen versnellen.

Voorts is er een derde projectoproep voor de noodkoopleningen, met dertig goedgekeurde projecten voor een totaal van 21 miljoen euro. Daarmee kunnen meer dan vierhonderd noodkoopwoningen gerenoveerd worden. In 2022 is er ook verder ingezet op energie-efficiëntie voor de Vlaamse bedrijven. Het ambitieniveau van de vrijwillige EBO's is opgetrokken. De doelgroep is verruimd tot alle energie-intensieve ondernemingen en de definitie van rendabele maatregelen is verstrengd.

Naast op energie- en kostenbesparing is er in 2022 ook ingezet op hernieuwbare energie met als doel een snellere uitfasering van fossiele brandstoffen, vooral voor de gebouwenverwarming. De beperking van de aansluitingskosten tot 250 euro voor aardgasaansluitingen voor nieuwbouw is vanaf 1 juli 2022 afgeschaft. Vanaf 1 januari 2025 geldt een algemeen verbod op aansluitingen op aardgas voor nieuwbouw. De premies voor (hybride) warmtepompen en warmtepompboilers werden tijdelijk verhoogd voor werken met eindfactuur van 2022 tot eind 2025. Er is een decretaal kader voor een PV-verplichting op daken van grote elektriciteitsafnemers. Er zijn voorts twee projectoproepen voor groene warmte en drie projectoproepen voor groene stroom georganiseerd.

In 2022 werd voor 202 MW aan windturbines en 664 MW aan zonnepanelen geplaatst. Met 866 MW hernieuwbare energie op basis van wind en zon was 2022 een topjaar. Tot slot is er verder gewerkt aan een regelgevend kader voor flexibiliteit en is het Flexibiliteitsplan 2025 goedgekeurd.

II. Bespreking

1. Omgeving en Natuur

1.1. Tussenkost van Mieke Schauvliege

Voor *Mieke Schauvliege* is de hamvraag of de minister de beloftes die ze bij de budgetopmaak 2022 deed kon inlossen. Wat de bouwshift betreft, is dat niet het geval. Nog altijd wordt er dagelijks 5 hectare ruimte ingenomen. Problematisch is dat het ruimtebeslag vooral gebeurt in landelijke gebieden. Experts denken dat het komt door de koterij aan regelgevingen en de vele vrijstellingen en uitzonderingsmogelijkheden. De minister beloofde beterschap, onder meer door de zonevreemde functiewijziging aan te pakken, maar op dat vlak is er nog geen initiatief geland. Ook de beloofde beleidskaders om bijkomend ruimtebeslag te verminderen, zijn er nog niet. De minister zette wel haar plannen door om planschade veel duurder te maken zodat 2 procent van de Vlamingen langs de kassa passeert en 98 procent daarvoor betaalt. In een expertrapport van 2022 bleek al dat het geplande Instrumentendecreet niet tot resultaten zou leiden. De minister schoof dat aan de kant. Kortom, als het ruimtebeslag vermindert is dat volgens Mieke Schauvliege niet dankzij maar ondanks het beleid. De minister gaat wel voort met de vereenvoudiging van de procedure voor omgevingsvergunningen. In de eerste beslissing van de Vlaamse Regering daarover wordt de band tussen de vergunning en de ruimtelijke planning doorgeknipt. Zo wordt het nog gemakkelijker om te verharden en ruimte te beslaan, het omgekeerde van wat nodig is.

Van de geplande bosuitbreiding met 4000 hectare is er slechts 1000 hectare gerealiseerd. Daarnaast blijft er bestaand bos gekapt worden, jaarlijks 200 hectare, wat door de vernietiging van de koolstofopslag ook op klimaatvlak een ramp is. Behalve een studie van een half miljoen euro, zijn er weinig initiatieven. Het lid vraagt inspanningen voor bosbehoud zodat het moeizame proces van bosuitbreiding niet tegengewerkt wordt.

De minister zou voorts 20.000 hectare natuur onder natuurbeheer brengen. In de periode tussen 2020 en 2022 kwam er 6818 hectare bij. Aan dit tempo zal de doelstelling dus niet gehaald worden. De vorige minister ging sneller.

De minister beloofde voorts het stikstofprobleem op te lossen. Vandaag is er noch een decreet, noch een vergunningenkader, maar wel een vernietigend advies van de Raad voor Vergunningsbetwistingen. Daarin staat dat het huidige voorstel en het akkoord geen garanties geven dat de natuur gezond wordt. Het moet effectiever.

Eind 2022 moesten alle relancemiddelen van Europa voor Blue Deal, het paradepaardje van de minister, een bestemming hebben. Dat leidde tot bijzondere uitgaven, waarbij heel wat middelen gingen naar wedstrijdes, projectoproepen en eenmalige subsidies met weinig resultaat: slechts 11 hectare van de beoogde 8000 hectare werd onthard, 17 vrijblijvende waterscans, subsidies voor meststoffen om exacter te strooien. Achter de 100 miljoen euro voor natte natuur staat Groen wel, maar de fractie roept de minister op om nog meer inspanningen daarvoor te doen en een structureel plan op tafel te leggen.

Kortom, heel wat beloftes zijn nog niet ingewilligd en zullen dat allicht deze regeerperiode ook niet worden. Om die reden zal Groen deze rekening niet goedkeuren.

1.2. Repliek van minister Zuhal Demir

Minister *Zuhal Demir* antwoordt dat het tempo van de bosaanplantingen stijgt. De gronden komen echter niet zo snel vrij als gewenst. De diensten werken aan regelgeving voor bosbehoud, die allicht nog dit jaar klaar zal zijn. Het aantal ontboste oppervlaktes daalt jaar na jaar. Heel wat lokale besturen stellen zich ondertussen terughoudender op wat ontbossing betreft. De achterstand in de boscompensatie is niet toegenomen, alle compensaties worden nauwgezet uitgevoerd. Het Departement Omgeving werkt aan een studie over hoe de bestaande kwetsbare bossen te beschermen. De minister had verder willen staan, maar het is moeilijk dit alleen te trekken. Nochtans staat de doelstelling van 4000 hectare extra bos in het regeerakkoord.

De natuur onder natuurbeheer brengen, is op schema. Er wordt gewerkt aan de omzetting van de oude beheerplannen. De bouwshift is uiteraard niet af. Wiens gronden worden herbestemd, heeft recht op een vergoeding. De aanduiding van de WORG's, de RUP's, de aanpassing van de regelgeving zoals de stolp op de woonreservegebieden en het principe van de planologische compensatie lopen.

III. Indicatieve stemming

Het aan de commissie toegewezen gedeelte van het ontwerp van decreet van de algemene rekening van de Vlaamse Gemeenschap en van de rekeningen van de rechtspersonen onder het gezag van de Vlaamse Regering voor het begrotingsjaar 2022, wat betreft de bevoegdheden Omgeving, Natuur, Energie en Klimaat, wordt indicatief aangenomen met 6 stemmen tegen 4.

Gwenny DE VROE,
voorzitter

Mieke SCHAUVLIEGE
Inez DE CONINCK
Andries GRYFFROY,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

ANB	Agentschap voor Natuur en Bos
EBO	energiebeleidsovereenkomst
MOW	Mobiliteit en Openbare Werken
MW	megawatt
OVAM	Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij
PFAS	poly- en perfluoralkylstoffen
PV	photovoltaic
RUP	ruimtelijk uitvoeringsplan
WORG	watergevoelig openruimtegebied
ZZS	zeer zorgwekkende stof